

ta namen poslužimo, da bi vidili majhine delke in prostorčke na svincu ali srebru, ne moremo jih razločiti, pa oni so vendar.

Razteznost, podoba, in razširna moč, so najimenitniša znamenja, ktera zapazimo na vsaki stvari; enake so si v tem vse stvari. Kajti brez teh lastnosti si še stvari misliti ne moremo, zato pa tudi te lastnosti imenujemo potrebne ali splošne lastnosti. Še druge lastnosti (o katerih bomo pozneje govorili) kakor so. luknjičavost, deljivost, teža, gibanje imenujemo postranske ali naključne lastnosti, ker si lahko mislimo stvar tudi brez teh lastnosti.

Do sedaj menili in ozirali smo se na skladnost stvari, pogledjmo sedaj še malo njih razliko!

Tukaj je kamen, tam teče voda in tukaj pihlja zrak. Kamen, voda, zrak — kako različna so vendar ta telesa! Ako si kamen bolj natanko ogledamo, tedaj zapazimo, da je sestavljen iz veliko majhnih delkov, kateri se težko eden od drugega sprostiti dajo. Vodo razdelimo že lažje v posamezne kapljice, in vsaka kapljica se da sprostiti precej na široko, in s zrakom se to naredi še veliko lažje.

V ravno imenovanih telesih je tedaj razloček v zveznosti njihovih tvarinskih delkov. Za vsako zveznost nam pa služi zopet drugo ime. Telesa, ki imajo stanovito podobo (kakor n. pr. kamen), katerih drobci se le siloma dajo drug od drugega odločiti, zovemo terdna telesa. Drobci drugih teles (n. pr. vode) se pa lahko odločijo ali premaknejo, to so pa kapljiva telesa, ker vzamejo podobo posode, v kateri so, in nimajo stanovitne podobe. Telesa pa, katerih drobci se vsled toplote eden od drugega tako odločijo, da se nam zdi njih zveza popolnoma pretergana, imenujemo pa plinava telesa. Plinava telesa nimajo stanovitne podobe, ne stanovitne prostornine, ker ta poslednja po tlaku od zunaj delajočem, zamore je poljubno povečati ali pomanjšati.

Na vodi vidimo, kako lahko posamezni delki eden čez drugega, ali eden mimo drugega zderče. Ako pritiskamo v posodo z vodo napolnjeno s primerjenim pokrovom, toraj čutimo, da se voda v posodi ne da čutljivo stisniti, in ako jo zlijemo na mastno, smolnato ali vprašeno poveršje, vidimo, da se narede kapljice. Tega se moremo pa prepričati pri vseh kapljivih telesih.

Drugače se pa godi s zrakom. Kajti zrakovi delki se dajo kakor smo slišali še lažje drug od drugega ločiti, kakor delki vode.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— Iz c. k. dež. šl. sveta v Ljubljani dne 27. decembra 1877. Kar se tiče zahtevanj, ki se bode stavila pri zrelostnem izpitu iz talijanskega jezika na tukajšnji visji realki se je predložil nasvet c. k. ministerstvu. Gimnaz. profesorju se je dovolila 4. službena doklada.

Za ta kraj je bil izbačen gimn. učenec.

Poročilo zastran revizije šl. i. uč. reda se je predložilo slav. ministerstvu, isto tako tudi prošnja umirovljenega učitelja na vadnici za zvišanje njegove pokojnine.

Zbirka polžev, nabral farni oskerbnik g. Šimen Robič na Šenturski gori, se je dala šoli na Kerškem, a g. Robiču se je izrekla priznanica.

Sporočilo ravnateljstva c. k. izpraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole o delavnosti l. 1877 se je predložilo slav. ministerstvu.

Prošnja učitelja, da se mu dovoli odškodnina za stanovanje, je bila zaveržena.

Nasvetu okrajnega šol. sveta v Postojni za napravo 4razredne šole za Ajdovščino in Sturijo se ni priterdilo.

Pisma, zadevajoča uravnavo šole v Račah, in stavitev šole v Ambrusu, potem pisma za šolo v Siski so bila poslana kranjskemu deželnemu odboru.

Prošnja šolske občine za državno pripomoč pri zidanji ljudske šole je bila odbita.

Na ljudskih šolah v Koroški Beli, Kranjski gori, na Dovjem, v Mošnjah in Gorjah se je od 1. januarja 1878 plača povišala od 400 na 450 gl.

V stalne učitelje so bili poterjeni: g. Alojzij Jerše iz Duplice pri Zagorji za nadučitelja v Trebnem, Pavel Kavčič, stalni učitelj v Postojni, Ignacij Vencasi za Sv. Križ in Janez Kutnar za Žuzemberg.

Prošnja učiteljske sirote za letni dar po milosti se je izročila slav. ministerstvu.

Brez prizivov in prošenj za olajšanje kazni, brez prošenj za oprostitev šolnine za nagrado in denarno pripomoč se nikdar seja ne konča, tedaj je bilo tudi to 27. dec. na dnevnem redu in bilo je razrešeno.

— Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 10. januarja 1878.

Na dnevnem redu je bilo:

Privatnemu učencu se je dovolilo napraviti zrelosten izpit na ljubljanski gimnaziji v drugi polovici septembra 1878.

Pritožba ljudskega učitelja zoper razsodbo okrajnega šolsk. sveta, v kateri mu je bilo prepovedano postransko opravilo ovirajoče njegovo službo, bila je zaveržena; prošnja šolskega vodstva za znižanje učnih ur v tednu otrokom iz vasi oddaljenih šol, ni bila vslišana.

Učitelju na c. k. izobraževališču se je priznala tretja petletna priklada.

Kranjski deželni odbor se je poprosil, da odrajta pokojninskemu zavodu kranjskih učiteljev zaostalo svoto od izpraznjenih učiteljskih mest.

Nadaljevalno posvetovanje je bilo o osnovi, po kateri se ima izpeljati ukaz, ki se tiče podučevanja v verozakonu na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, in o trošku za to podučevanje, osnova se je poslala knezoškofovemu redništvu.

Da se trirazredna ljudska šola v Ratečjem spremeni v štirirazredno v tem je bilo ukazano nadaljno pozvedovanje.

Drugemu učitelju v Dragatušu se je ustanovila plača s 450 gl. France Stojec, učitelj v Kranjski gori, odbran (presentiran) za učitelja na Verhniki, je bil poterjen, in dekret mu je bil poslan.

Prošnja učiteljske vdove za pokojnino se je napotila s pripravnim nasvetom kranjskemu deželnemu odboru.

Razrešene so bile prošnje: za oproščenje šolnine, izposojilno izplačevanje in denarno pripomoč, potem nasveti za nagrado zasilnemu uku in poduku v ženskih ročnih delih na nekaterih ljudskih šolah.

Narodnim našim pesnim je večidel predmet ljubezen ali pa rodo- in domljubje. Dasi to zadnje ravno ni napačno in je celo učiteljem dolžnost, gojiti ljubézen do ožje in širje domovine, vendar sem se pri izbiranji skerbno ogibal tekstov taci, ki bi morebiti nagibali na politično stran, ter bi dajali povod, da se učiteljem zabrani, iz »Šopka« rabiti kako pesnico v ljudski šoli. — Ker se niti gospod založnik, niti jaz ne nadejava nikakoršne koristi od tega podvzeta, naj tukaj upanje izrekam, da slavna šolska gosposka ne boče zavirala razprodaje ne obilo tiskanega »Šopka«, ki je namenjen, po svoji skromni moči vsaj za nekaj časa pripomoči, da se želja prevzvišenega gospoda učnega ministra gledé petja začne pri temelju, t. j. v ljudski šoli, dejansko izverševati.

»Šopek« je mehko vezan, obsega 48 strani v 8° (velikost dr. vit. Močnikovih računice) in stane vseh 52 napevov 30 kr. pri gosp. založniku R. Milicu v Ljubljani.

Besede brez napevov se dobé tudi v posebni prav majhni knjižici ravno tam na prodaj po 6 kr. Kaj primerna je ta knjižica za mali darek pridnim otrokom, ker so nekatere pesnice tudi prav vgodne za deklamovanje.

Komur dojde »Šopek« v roko, naj skerbi, da ne zvane, temuč, da se prav lepo razcvita na blagor izomike drage mladine. F. Stegnar.

— **Vabilo** k trinajstemu občnemu zboru »Matiice Slovenske« 13. februarja 1878 l. ob 4. uri popoldne v Čitalnični dvorani v Ljubljani. Vrsta razgovorov:

1. Prvosednikov govor.
2. Tajnikovo poročilo o odborovem delovanji od 1. januarja do konca decembra 1877. l.
3. Račun od 1. januarja do konca decembra 1877. l.
4. Proračun od 1. januarja do konca decembra 1878. l.
5. Volitev treh udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun o novčnem gospodarstvu vsled §. 9. Matičinih pravil.
6. Razgovor zarad izdavanja znanstvenega časopisa.
7. Nasvétje posameznih udov.
8. Volitev 16 novih odbornikov, in sicer namesto onih, ki vsled §. 12. Matičinih pravil izstopijo iz odbora.

— **Jezičnik XV. Leto.** A. Krajnska Čbelica s Čbeličarji. B. Dr. Jakob Zupan. C. Vladika Matej Ravnikar. D. Dr. J. Zupan in Dr. Fr. Prešern. Spisal v »Učit. Tov.« l. 1877 Jos. Marn v oddelkih — se v nekterih zvezkih posebej natisnjen dobiva pri bukvarji g. M. Gerberji. —

— **Blagorodnemu gospodu vitezu dr. Fr. Močniku**, nadzorniku v pokeji, izreka za poslanih 10 gl. in za blago sočutje naj toplejšo zahvalo odbor »Narodne soles«.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Na 4razredni ljudski šoli na Duplici pri Zagorji tretja učiteljska služba z l. p. 500 gl., iz bratovske matice in od rudnika je zagotovljene priklade 100 gl. Prošnje do 16. februarja krajnemu šolskemu svetu na Duplici pri Zagorji.

— Na enorazredni ljudski šoli v Ihanu je učiteljska služba z letno plačo 450 gold. in prostem stanovanjem izpraznjena. Prošnje za to službo se morajo do 15. svečana t. l. krajnemu šolskemu svetu v Ihanu predložiti.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku dné 9. januarja 1878.